ԵՐԵՍՈՒՆՎԵՑԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 ռուբլի. կէս տարվանը 6 ռուբլի.
Առանձին համարները ԱՄԵՆ ՏԵՂ 5 ԿՈՊ.
Թիֆլիսում գրվում են խմբագրութեան մէջ.
Մեր հասցէն՝ Тифлисъ, редакція „Мшакъ“ Базарная ул. д. Тамамшева № 16.
Կամ Tiflis, Rédaction „Mschak“.
ՏԷԼԷՖՈՆ № 253.

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 (բացի կիրակի և տօն օրերից)
Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով
Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր տողատեղին 10 կոպէկ.
ՏԷԼԷՖՈՆ № 253.

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Սոֆիա Ալեքսանդրովնա Տեր-Ջանեանցը իր որդիներով՝ Յովհաննես և Ալեքսանդր, Ստեփան և Հայրապետ Տեր-Ջանեանցները, Բալասան Արասխանեանցը և Բրաբիոն Աթաբեգեանցը յաւօք սրտի յայտնում են իրանց ազգականներին և ծանօթներին, առաջինը իր անմոռանալի աժուսնու, երկրորդները իրանց թանգագին հօր և վերջինները իրանց սիրելի եղբօր՝

ԲԺԻՇԿԱՊԵՏ
ՅԱԿՈԲ ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ ՏԵՐ-ՋԱՆԵԱՆՑԻ

անսպասելի մահը։ Աճպիտը ամսիս 10-ին, երեկոյեան ժամը 7-ին, Վելիամիանսպասելի մահը։ Նովկայա № 12։
Թաղման համար առանձին կը յայտարարվի։ 1—1

ՖԻՆԱՆՍՆԵՐԻ ՄԻՆԻՍՏՐՈՒԹԻՒՆԻՑ ՀԱՍՏԱՏՎԱԾ
ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԿՈՒՐՍԵՐ
ԵՐԿՈՒ ՍԵՌԻ ԱՆՁԱՆՑ ՀԱՄԱՐ
ԲԱԿՈՒ, уголъ Красноводск. и Меркурьевск. телеф. № 10—56
Կուրսերի նպատակն է տալ ունկնդիրներին մասնագիտական և առևտրական կրթութիւն և պատրաստել հմուտ հաշուապահներ։ Ուսարտողները ստանում են ատստեստատներ։
Կուրսերում ուսանվում են՝ 1) Առևտրական թուաբանութիւն և թուաբանութիւն հաշիվի վրա. 2) Հաշուապահութիւն արդիւնաբերական, գործարանական, առևտրական և բանկային. 3) Առևտրական թղթակցութիւն. 4) Առևտրական տնտեսագիտութիւն. 5) Առևտրական և ժուրնալային օրէնքներ. 6) Գեղագրութիւն և արագագրութիւն (ուղղումն ձեռագրի). 7) Ուսուցումն գրող մեքենայի վրա։
Ցանկացողների համար՝ առանձին վճարով լեզուներ և ստենոգրաֆիա։
Ընդունելութիւնը սեպտեմբերի 1-ից՝ Ուսումն սկսվելու է սեպտեմբերի 20-ից։ Ընդունելութիւնը սեպտեմբերի 1-ից՝ ամենայն օր կուրսերում, առաւօտեան ժամը 9-ից մինչև 12-ը և երեկոյեան 4-ից մինչև 7 ժամը։
ԿՈՒՐՍԵՐ ՄՏՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԲԱՑՎԱԾ Է ՊԱՏՐԱՍՏԱԿԱՆ ԴԱՍԱՐԱՆ
Կուրսերի կանոնադրութիւնը (уставъ) և ժամրաժան ծրագիրը (программа) տրվում և ուղարկվում են ՁՐԻԱԲԱՐ։ Օտարաքաղաքացիները դիմում են Баку, учредителю коммерческихъ курсовъ А. И. Теръ-Каспарову.
(առ.) (Հ. Կ.) 20—16

ԲԺԻՇԿ
Ա. Մխիթարեանց
Վերադառնալով վերսկսեց հիւանդների ընդունելութիւնը։
Սօլոլակ, Բէհբութեան փողոց № 33.
(ա. օ.) 3—1

ՋՈՒԹԱԿԱՀԱՐ
Դ. Դաւթեան
հաստատվում է Թիֆլիսում և տալիս է ջութակահարութեան դասեր։
Դիմել՝ Музыкальн. магазинъ Сузанджяна
(ու. կ. Հ.) առ. 15—5

ԲԺՇԿԱՊԵՏ
Բ. ՆԱԻԱՍԱՐԴԵԱՆԻ
Ա. Թ. Ա. Ջ. Ն
Մ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՅՈՒՄ
(Վօրոնցովի արձանի հանդէպ)
Կատարվում է ՀԱԿԱԽՕԼԵՐԱՅԻՆ ԳԱՏՈՒԱՍՏՈՒՄՆ 9—2 ժ. առ. և 3½—7 ժ. եր.
Վճար իւրաքանչիւր պատուաստման համար 1 ռ. 50 կ.։
(առ.) (օ. մ.) 15—11

ՀԱՆՐԱՄԱՏՉԵԼԻ ԴԱՍԱՏՈՒ
ԴԱՇՆԱՄՈՒՐԻ
ազատ գեղարուեստագէտ
ՏԵՐ-ԳԱՒԹԵԱՆԻ
Елизаветинская, № 40.
Ուսման վճարը՝ տարեկան 60 ռ., ստացվում է կիսամեակներով—սեպտեմբերին և յունվարին։
(առ.) ա. օ. 10—9

ԳՈՒՌ ԶԷՌ ԿԱՐՈՂԱՆՈՒՄ ԳՈՐԾԵԼ. ԳՈՐԾՈՂՆԵՐԻՆ ԵՒՍ ԽԱՆԳԱՐՈՒՄ Է Ք

Հայ հասարակութեանը յայտնի է, որ երբ Թիւրքիայում հրատարակվեց սահմանադրութիւն և այդ երկրից փախած, պանդուխտ ու գաղթական հայերը, որոնք ապաստանել են մեր երկրում, ստացան հնարաւորութիւն և ազատութիւն վերադառնալ իրանց հայրենիքը, հարց ծագեց, թէ անհրաժեշտ է վերադարձող գաղթականներին ամեն տեսակ դիւրութիւն հայթայթելու համար, թէ գանազան խորհուրդներով, թէ գրական նպաստներով չքաւորներին և թէ այլ կերպով, կազմել մի կոմիտէ յատկապէս Թիւրքահայերից, որ իր ձեռքն առնէ այդ գործը և օրինաւոր կերպով կազմակերպէ։ Թիւրքահայ գաղթականների մի խմբի խնդրանքը «Մշակի» խմբագրութիւնը նախաձեռնութիւն անձն առաւ գումարել հայ գաղթականների մի մեծ ժողով՝ այդ գործը ի գլուխ բերելու։

Գործը լինելով ընդհանուր, մարդասիրական, մենք համոզված էինք, որ մեր նախաձեռնութիւնը կաղջունվի ամենքից համակրութեամբ, որ հայ հասարակական բոլոր խաւերը և խմբակները, ինչ հայեացքների և ուղղութեան որ պատկանեն, կը միանան մեզ հետ և միահամուռ ջանքերով գլուխ կը բերեն մի բարի գործ—լուրջ հիմունքի վրա կազմակերպել Թիւրքահայ գաղթականների վերադարձը հայրենիք։ Մեր նպատակն էր ոչ միայն դիւրութիւններ տալ Թիւրքահայ գաղթականներին՝ վերադառնալ հայրենիք, այլ և կարողանալ միջոցներ տալ չքաւոր գաղթականներին որևէ կուլտուրական գործ սկսել իրանց հայրենի գաւառներում։

Եւ մենք ունէինք խոստումներ հայ ունևոր դասակարգերի ներկայացուցիչներից՝ հարկաւոր զոհաբերութիւնը չը խնայել, որպէսզի գաղթականները, մանաւանդ Բագուի գործարաններում իրանց կեանքը մաշող բանուորները վերադառնան իրանց երկիրը և մշակեն իրանց լրված, երեսի վրա ձգված դաշտերը, արտերը, շէնացնեն իրանց քանդված օջախները։

Դժբաղդաբար, մեր ակնկալութիւնները ի դերև ելան։ Ընդհանուր ժողովի օրը մի յայտնի խմբակ, որ յաւակնութիւն ունի կարծելու, թէ հասարակական և ազգային բոլոր գործերի դեկավարութիւնը ինքը պէտք է ստանձնէ, տալով խնդրին զուտ կուսակցական, թայֆայական բնաւորութիւն, համակված ոչ թէ ընդհանուր գործին, Թիւրքահայ մեր եղբայրներին օգնելու ցանկութեամբ, այլ լոկ «Մշակի» բարի նախաձեռնութիւնը ի չիք դարձնելու ձգտումով, այնպիսի մի դարձնելու ձգտումով, այնպիսի մի դարձնելու, որ ժողովի առաջադրեալ բարի նպատակը չիրագործվեց և մեր Թիւրքահայ եղբայրները մինչև այսօր մնացին առանց աջակցութեան և առանց որևէ խորհրդատու ու նրպաստող մարմնի։

Փոխանակ աշխատելու միանալ, ընտրել տալ մի ձեռնհաս, հասարակութեան համակրութիւնը վայելող, հեղինակաւոր անձերից բաղկացած մասնաժողով, որ հաստատվելով երկրի բարձր իշխանութիւնից դիմէր հայ հասարակութեան և հանդանակութիւն բանար, խմբակը աշխատեց, որ մասնաժողովը կազմված լինի իր մեծամասնութեամբ թայֆայականներից։ Ցեսնելով ժողովի այդ ձգտումը, գործի նախաձեռնողները և մի քանի չէզոք անձինք հրաժարվեցին մտնել մասնաժողովի մէջ։

Այդ ժողովի օրից անցաւ բաւական ժամանակ և խմբակի քուէներով ընտրված մասնաժողովը ոչ միայն չը կարողացաւ որևէ գործ կազմակերպել, այլ և չէ կարող այսուհետև էլ կազմակերպել, չը հաստատվելով իշխանութեան կողմից։

Եւ մենք, որ մինչև այսօր լուռ էինք, որովհետև չէինք կամենում որևէ կերպով արգելք լինել մասնաժողովի հաստատութեան, ստիպված ենք այժմ, երբ արդէն յայտնի է դարձել, որ նա չէ հաստատվելու, նորից բարձրացնել մեր ձայնը։ Նորից Թիւրքահայ գաղթականները դիմում են մեզ շարունակ և խնդրում կազմակերպել վերադարձի գործը։

Ուստի և մենք դիմում ենք խմբակին և ասում. պարոններ, դուք ձեր կուսակցական գծուծ շահերի և ինքնասիրութեան համար խանգարեցիք մի բարի, օգտակար և անհրաժեշտ գործ. դուք թոյլ չը տուիք այդ խնդրով տարվածներին գործել, իսկ ինքներդ էլ ոչինչ չը կարողացաք գործել։ Ունեցէք այժմ բարեխղճութիւն հեռանալ ասպարէզից և թոյլ տալ գործել նրանց, որոնք կարող են։ Սովորեցէք մի քիչ աւելի բարձր թրուիչք ունենալ, սովորեցէք ընդհանուր գործերի մէջ, հանրային շահերի համար մի քիչ թեթևցել թայֆայական նկատումները։

Իսկ Թիւրքահայ գաղթականներին խորհուրդ կը տանք չը լքվել, չը մոլորվել նման խմբակների թելադրութիւններից, և օգտվել Թիւրքահայերին օգնելու համար կազմված այն մասնաժողովից, որ անցեալ տարի հաստատվեց Փոխարքայից և որը, մեր կարծիքով, միակ ձեռնհաս հաստատութիւնն է հանդիսանում այսօր կազմակերպել գաղթականների վերադարձի գործը։

Դուք չէք կարողանում գործել, թոյլ տուէք ուրիշներին գործել, յանուն մարդասիրութեան և ազգային կենսական շահերի։

Հ. Առաքելեան

ՎԵՐՋԻՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Պետերբուրգ, 6 սեպտեմբերի

Քաղաքապետը մայրաքաղաքի բնակիչներին մի յայտարարութիւն է ուղղել, որով տեղեկացնելով, որ Պետերբուրգում խօլերա երևալու առիթով յուզալից տրամադրութիւնը ըստ երևոյթին տարածվում է ազգաբնակութեան մէջ այն աստիճան, որպիսին չէ համապատասխանում մայրաքաղաքին սպառնացող իսկական երկիւղին, նախազգուշացնում է, որ չափազանցված լուրերին և մեկնաբանութիւններին, որոնք աւելորդ երկիւղ են առաջացնում խօլերայի առաջ, չը պէտք է հաւատ ընծայել, որ իշխանութիւնը և քաղաքային ինքնավարութիւնը ձեռք են առնում իրանց ոյժերին մատչելի միջոցներ խօլերային համաճարակի դէմ։ («Հ. Գ.»)

Մոսկվա, 6 սեպտեմբերի

Որովհետև Պետերբուրգում խօլերան ընդարձակ չափով տարածվում է, Մոսկվայի կայարաններում բժշկական քննութեան են ենթարկում ճանապարհորդներին և գնացքները։ Մասնաւոր հիւանդանոցներում կատարվում են հակախօլերային պատուաստումներ։ («Հ. Գ.»)

Բերլին, 7 սեպտեմբերի

Բիւլովի մօտ հացկերոյթին ներկայ էին ժամանորապէս 1600 հրաւիրված—բոլոր մինիստրները, անգլիական, իտալական և սպանիական դեսպանները, գերմանական դաշնակից պետութիւնների դեսպանները, ըէյխստագի, լանդտագի պրէզիդիումները, ֆինանսական աշխարհի, գիտութեան, գեղարուեստի և մամուլի ներկայացուցիչները։ Լորդ Ուէրդէլը միջպարլամենտական կոնֆէրենցիայի անգլիական խմբակի անունից պետական կանցլերին շնորհակալութիւն յայտնեց օրինակելի ընդունելութեան համար և աւելացրեց, որ անգլիացիների 99%-ը ամենալաւագոյն յարաբերութիւններ է ցանկանում Գերմանիայի հետ։ Կանցլերը պատասխանեց անգլերէն լեզուով, որ նա կարող է վստահեցնել գերմանական կայսրի, ժողովրդի և իր կողմից, որ գերմանացիները լաւագոյն զգացմունքներ են տածում դէպի Անգլիան։ («Հ. Գ.»)

Հէյսինգֆորս, 6 սեպտեմբերի

Ֆինլանդիայի առևտրական միութիւնների ներկայացուցիչների ժողովը որոշեց սենատի առաջ միջնորդութիւն յարուցել՝ մի յանձնաժողով հաստատել հրէական հարցը քննելու համար։ Եկող հրէաների դրութիւնը օրէնքով կանոնաւորված չէ։ Հրէաների ազատ գաղթելու թոյլտուութիւնը, նրանց քաղաքացիական լիակատար իրաւունքներ տալը, տեղական առևտրական շրջանների կարծիքով, մնասակար կերպով կազդեն Ֆինլանդիայի տնտեսական կացութեան վրա։

Կ. Պոլիս, 7 սեպտեմբերի

Բ. Դուռը օսմանեան բանկի հետ պայմանագիր կապեց 4,700,000 ֆունտի փոխառութիւն կնքելու մասին։ Բանկը իբրև ապանոն փոխառութեան հաշուից անմիջապէս կը տայ 90,000 ֆունտ։ («Հ. Գ.»)

Սոֆիա, 6 սեպտեմբերի

Սարամբէյ—Գ. Պոլիս արևելեան երկաթուղու գլխաւոր գծի և նրա ճիւղերի վրա սկսվեց գործադուլ։ Կառավարութիւնը միջոցներ է ձեռք առել անկարգութիւնների առաջն առնելու համար։

Բոլգարական գծերի վրա, եթէ գործադուլը երկար տևէ, երթևեկութիւնը կը պահպանվի երկաթուղային բատալիոնի օգնութեամբ։ («Հ. Գ.»)

Պարիզ, 8 սեպտ.

Բանուորների բազմամարդ ժողովում Պիշոնը ճառ արտասանեց, որով ստանձնեց, որ կառավարութիւնը ցանկանում է խաղաղութիւն, ինչ չափով վերջինս յենվում է Ֆրանսիայի իրաւունքի, ոյժի և արժանապատուութեան վրա, հակառակ դէպքում խաղաղութիւնը կունենար պատահական բնաւորութիւն և կը լինէր անհաստատ։

Վերջում մինիստրն ասաց, որ Ֆրանսիայի խելացի քաղաքականութիւնը Մարոկկոյում ոչ մի պարտութիւն չը

Սեփական գրաբարեն

Մանկական պարտէզ
—) ԵՒ (—
ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆ
Վ. Ս. ՀՄԵԿԵԱՆԻ
Великокняжеская, 71.
Զուրալովի ժողովրդական տան դիմաց
Ընդունվում են երկու սեռի երեխաներ ըստ կամ 4 տարեկանից և պատրաստվում են միջնակարգ դպրոցների ստորին դասարանների համար։
(ա.) 5—1

ԳԱՑԻԱՆԵԱՆ ՕՐԻՈՐԴԱՑ ԴՊՐՈՑԻ ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԻՒՆԸ
Որոշել է բանալ
ԱՌԱՋԻՆ ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔ
(Ուսմ. առաջին տարի)
Այն անձնաւորութիւններ, որոնք ցանկութիւն են յայտնել տեղաւորել իրանց երեխաներին այդ դասարանում, պէտք է շտապեն ամսիս 8 ից (երկուշաբթի) ներկայացնել նրանց վկայագիրը (ծննդեան և ծաղկի պատուաստման վկայական) և ուսման վճարի կէսը՝ ՔՍԱՆ (20) ռուբլի։
առ. 2—1

ԱԲՕՅԵԱՆԻ
Ռուսական քաղաքներ
Զուղուրէթ, ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԴՊՐՈՑԻ դիմաց
Հեռախօս № 718.
Բաղանիքները բաց են առ. ժամը 6-ից մինչև գիշերվայ ժամը 12-ը։
Կան 11 նօմէրներ 80 կոպէկից մինչև 1 ռ. 30 կ. մի ժամը։ Նօմէրները ունեն առաջնակարգ բոլոր յարմարութիւնները (բժշկ. գուշեր, մարմարեայ վաննաներ և այլն)։
Կանանց և տղամարդկանց ընդհանուր լողանալու (общія) սենեակները կարգաւորված են բոլոր յարմարութիւններով։
Զինուորների համար յատկացված կայ մի ընդհանուր սենեակ։ Ջուրը՝ Կուրի ջուրն է, որ յայտնի է իր լաւ յատկութեամբ. մանրաձաղնին կերպով զտվում է ամերիկեան մեքենական զտիչ-գործիքի միջոցով։ Գոյութիւն ունեցող բոլոր պակասութիւնները վերացված են։ Բաղանիքը նորերս վերանորոգված է և կահաւորված է ժամանակաւորապէս։ Նօմէրների և ընդհանուրի լողանալու տեղի գները առ. ժամը 6-ից մինչև ցերեկվայ ժամը 4-ը բաւականաչափ իջեցված են։
(առ.) (10, 13, 17, 21, 23, 26, 29 օգ. 3, 6, 10 սեպտ.) 10—10

Сливочная Карамель Ирисъ
Тво Эйнемъ въ Москвѣ
ПЕРВЫЕ ФАБРИКАНТЫ! КАРАМЕЛИ „ИРИСЪ“ ВЪ РОССІИ.
ОСТЕРЕГАЙТЕСЬ МНОГОЧИСЛЕННЫХЪ ПОДДѢЛОКЪ,
ПОЯВИВШИХСЯ НА РЫНКѢ ПОДЪ РАЗЛИЧНЫМИ НАЗВАНІЯМИ!
(Կ. Հ.) ա. 16—13

կրեց, որովհետև դեկավարվեց այնտեղ հայրենասիրութեան սկզբունքներով։ («Հ. Գ.»)

—

Լիւբլին, 8 սեպտ.

Սլովենցիների յախուռն ցոյցերից յետոյ, որոնք տեղի ունեցան ուրբաթ երեկոյ և գիշեր, սեպտ. 6-ի երեկոյեան տեղի ունեցան նոր ցոյցեր, որոնք ստիպեցին հեծելազօրին միջամտել։ Ցուցարարները զինուորների վրայ յարձակվեցին քարերով։ Դերմանական երկու հաշարանների պատուհանները ջարդ ու փշուր եղան։ Մինչև կէս գիշեր կարգ ու կանոնը վերահաստատվեց։

Սեպտեմբերի 7-ի օրը անցաւ խաղաղ. երեկոյեան սակայն ցոյցերը վերըսկսվեցին. ամբոխը սկսեց քարեր նետել Մարիինսկի հրապարակում կանգնած զօրախմբի վրա։ Զօրախումբը համազարկ տուեց, որի ժամանակ սպանվեցին երկուսը, վիրաւորվեցին չորսը, երկուսն էլ՝ հրացանի կոթերից։ («Հ. Գ.»)

—

Կերչ, 7 սեպտեմբերի

Բրէական պատասխանատուութեան է ենթարկվում բժիշկ Բաումգոլցը խօլերայից մեռնելու դէպքերը թաղցնելու համար։ («Հ. Գ.»)

—

Բաքու, 7 սեպտեմբերի

Երէկ Բալախանում չարագործները կրակեցին փողոցով անցնող Փիթօեվի գործակատար Մանասեանի վրա, որը նոյն օրն ևեթ մեռաւ ստացած վէրքերից։

Բիբի-Էյբաթում անաջող մահափորձ կատարեցին ինժենէր Դօրֆմանի կեանքի դէմ։ Կրակողները երկու դէպքերում էլ չը բռնվեցին։ («Հ. Գ.»)

—

Պետերբուրգից հեռագրում են «Баку» լրագրին.

«Սեպտեմբերի 2-ին կատարված խուզարկութիւնները ցոյց են տալիս, որ նախապատրաստութիւններ են եղել տեսնվում կողոպտելու Մոսկվա-վինդավօրբիսկեան երկաթուղին, որը բերում էր իր հետ 125,000 ռուբլի։

«Ռուս ժողովրդի միութիւնը զեմսկի կառավարիչների միջոցով կոչեր է ուղարկել հրաւիրելով ժողովրդին հաստատուններ կազմել Դուման վերացնելու մասին և ներկայացնել նրանց իշխանութեան»։

—

Բերլին. 8 սեպտեմբերի

Բերլինի բանուորների արհեստակցական միութիւնների և սոցիալ դեմոկրատական կուսակցութեան անդամների բազմամարդ ժողովում Անգլիայի բանուորական կուսակցութեան 21 ներկայացուցիչներից բաղկացած պատգամաւորութիւնը բերլինեան ընկերներին յանձնեց հաշուութեան մասին կազմած ուղերձը։

Ուղերձում ասված է, որ նա կազմված է հրամայողական անհրաժեշտութիւնից, նկատի առնելով անգլիական մամուլի թունաւոր յարձակումները Դերմանիայի վրա, որոնք դժբաղդաբար արձագանք գտան և Դերմանիայում։

Պատգամաւոր Ֆիշէրը, պատասխանելով ուղերձին, մասնաւոր արաւ այն անհրաժեշտութեան վրա, որ ի միասնական գերժամանացի, անգլիացի և ֆրանսիացի բանուորները՝ Դերմանիայից, Ֆրանսիայից և Անգլիայից հին եռապետեան դաշնակցութեան տեղ մի նորը կազմելուն նպաստելու համար։

Հռետորը այնուհետև կարդաց ժողովի բանաձևը, որով դատապարտվում է ամեն մի պատերազմ, որ իր հետևանքում ունենում է նիւթական և մարդկանց մեծաքանակ զոհեր և ծանրանում է ժողովուրդների վրա։

Ժողովը բանաձևն ընդունեց։ (Պակաս)։ («Հ. Գ.»)

—

Կ. Պոլիս, 8 սեպտեմբերի

Վաղը Բաղդադ է գնում անգլիական ինժենէր Վիլեամ Վիլկոկսը, որին Բ. Դուռը հրաւիրել է հսկելու ոռոգման աշխատանքների վրա Մէսոպոտամիայում։

Առեւելեան երկաթուղիների գործադուլը վերջացաւ։ Գործաթողները համաձայնեցին միջնորդ դատարան կազմելուն։ Գլխաւոր միջնորդ դատարանը նշանակվելու է հասարակական աշխատանքների մինիստրից։ Տեղական և Եւրոպայի հետ հաղորդակցութիւնը վերսկսվեց։ («Հ. Գ.»)

—

Պոտսդամ, 8 սեպտեմբերի

Երէկ նոր պայատում, թագաւորի յանձնարարութեամբ, գահաժառանգը ընդունեց միջ-պարլամենտական միութեան խորհրդին և ասաց հետևեալը.

«Թագաւորը յանձնել է ինձ ողջունել նրա անունից միջ պարլամենտական միութեան ներկայացուցիչներին, որի միշտ ամող նշանակութիւնը լիովին գիտակցում է նա։ Թագաւորը յոյս ունի, որ ձեր համագումարի աշխատանքները նրա մայրաքաղաքում բարեյաջող հետևանքներ կը տան խաղաղութեան գործի համար, որը եղել է և կը մնայ էլ բոլոր անկեղծ կուլտուրական աշխատանքների հիմունքը։ Խաղաղութեան պահպանութիւնը, որ իմ հոր առաջին հոգսն է եղել նրա թագաւորութեան ամբողջ ընթացքում, յաճախ դժուարին գործ է ներկայանում, սակայն արժանի նրան, որպէսզի բոլոր ժողովուրդների գերագոյն մտքերը շնորհէին նրան իրանց ոյժերը։ Նորին մեծութիւնը առաքում է ձեզ իր սրտագին ողջոյնը և յոյս ունի, որ դուք մեր հայրենիքից միայն լաւ յիշողութիւններ կը տանէք ձեզ հետ»։

Գահաժառանգն այնուհետև երկար և սիրալիր խօսակցեց բոլոր ներկայ եղողների հետ։ («Հ. Գ.»)

—

Բէլգրադ, 8 սեպտ.

Պաշտօնական «Սամօուպրավա» թերթը վճռականապէս յայտնում է, որ Սուլէյմանփաշայի միջնադէպի մէջ սերբերը մասնակցութիւն չեն ունեցել ոչ ուղղակի, ոչ էլ կողմնակի կերպով։ («Հ. Գ.»)

—

Կ. Պոլիս, 8 սեպտ.

Արևելեան երկաթուղագծի գործաթող ծառայողները հրաժարվում են պատգամաւորներ ուղարկել՝ երկաթուղու վարչութեան հետ բանակցութիւններ վարելու համար, և պնդում են, որ իրանց բոլոր պահանջները ընդունվեն։

Կառավարութիւնը վճռեց կտրուկ միջոցներ ձեռք առնել։

Այստեղի երկաթուղային կայարանը և բոլոր կայարանները պաշտպանվում են զօրքերով։ («Հ. Գ.»)

—

Ցելիէ (Շտիրիա), 8 սեպտ.

Երէկ մի շարք ընդհարումներ տեղի ունեցան գերմանացիների և սլաւոնցիների միջև։ Գերմանացիները ջարդեցին սլաւոնների ազգային կլուբի պատուհանները, որի մէջ տրվում էր սլաւոնական հաւերգ։ Սլաւոնական շատ առևտրական հաստատութիւնների վրայից ցուցանակները իջեցվեցին։ Աւելի լուրջ անկարգութիւնների առաջն առան զօրքերը։ Թեթև վիրաւորված է մի մարդ։

Այսօր օրը անցաւ հանգիստ։ Նոյն տեսակ ցոյցեր սլաւոնների դէմ տեղի են ունեցել շաբաթ օրը Մարբուրգում, ուր երէկվայ օրը, գիշերը և այսօր անցել են խաղաղ։ («Հ. Գ.»)

—

(Սեպ. թղթակ.)

Երևան, 3 սեպտեմբերի

Այսօր հաստատ աղբիւրից տեղեկացանք որ Թիֆլիսի Զգրաշէն եկեղեցու դպրոցի հոգաբարձութիւնը 15,000 ր. պահանջ է անում (կտակի հիման վրա), որը պատատուր էր իրագործել Թիֆլիսի առաջնորդը։ Բայց, ինչպէս երևում է, առաջնորդը միշտ մթութեան մէջ է թողել և դպրոցների փակման ժամանակ այդ փողը կորել է։ Դպրոցները վերաբացվելուց յետոյ յիշեալ դպրոցի հոգաբարձութիւնը նորից է դիմել Թիֆլիսի կօնսիստորիային պահանջելով վերոյիշեալ փողերը։ Այժմ պարզվում է, որ այդ փողերը կորել են այն ժամանակ, երբ Թիֆլիսում առաջնորդ է եղել կաթողիկոսական այժմեան տեղապահ Գէորգ արքեպիսկ. Սուրէնեանցը։ Այդ գործը արդէն ուղարկված է սինոդին։ Ինչպէս լսեցինք, սինոդը այժմ զբաղված է իր նախագահ տեղապահի այդ գործի քննութեամբ։ Ներկայ գործը, որ չափազանց ընորոշ է և սենսացիոն, առ այժմ յանձնված է սինոդի փաստաբանին, որպէսզի նա իր եզրակացութիւնը տայ այդ մասին։ Հետևանքի մասին կը հաղորդեմ։

Քահ.

—

(Սեպ. թղթ.)

Հին-Նախիջևան, 4 սեպտեմբերի

Ցայտնի աւազակ գէղուեցի Թէմիրը, որ 4–5 ամիսէ ի վեր փախել էր Նախիջևանի բանտից (իր 5 ընկերներով), այժմ արդէն սկսել է իր աւազակութիւնները։

Այսօր լսեցինք, որ նա իր խմբով մտնելով Մահուդաւա գիւղը՝ նոյն գիւղի յայտնի Հաջուն և իր ընտանիքին կոտոր-կոտոր է անում և փախչում։ Թէմիրը և Հաջին վաղուց ի վեր միմեանց հետ թշնամութիւն ունէին, և միշտ սպասվում էր այդպիսի մի ողբերգական հետևանք։ Թէմուրին բանտարկել տուողը Թուրք Հաջին է եղել։

Ահրիմանեան

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ ԳՈՐԾԵՐԸ

—

Լոնդոն, 8 սեպտեմբերի

«Temps»-ին հեռագրում են Թաւրիզից սեպտեմբերի 5-ից, որ Սիպեհդարը էյն-ուդ-Դովլէի կողմից բանակցութիւններ սկսեց Թաւրիզի անջումանի հետ, ուղարկելով նրան շահի հեռագիրը, որի մէջ ասված է, որ շահը պատրաստ է լօյալ կերպով սահմանադրութիւնը վերականգնել Պարսկաստանում, սակայն Թաւրիզը ամենից առաջ պէտք է յանձնէ զէնքերը և ազգայնական շարժման չորս պարագլուխներին։ Եթէ քաղաքը այդ չանէ, այն ժամանակ քաղաքը անմիջապէս կը ռմբակոծվի։

Անջումանը դրական ձևով պատասխանեց, որ Թաւրիզը միմիայն սպասում է, որ շահը կը կատարէ իր այն երդումը, որ արեց զուրանի վրա սահմանադրութեան վերաբերութեամբ։ Եթէ շահը ստադիր է մէջլիսը վերահաստատել իր՝ Եւրոպայի հետ նշանակած ժամանակում, ապա ուրեմն Թաւրիզը ջարդուած կը լինի։

Սիպեհդարը այնուհետև քաղաքն ուղարկեց մի ուրիշ հեռագրի պատճէն, որով համոզում է շահին, որ աւելի խելացին հաշտութիւն կնքելը կը լինէր։ («Հ. Գ.»)

—

Թաւրիզից հեռագրում են «Баку» լրագրին.

Սաթթար-խանի տարած վերջին յաղթութիւնները Թաւրիզում և յեղափոխական շարժման սաստկացումը ամբողջ երկրի մէջ, որը և հարկադրեց շահին խզել իր յարաբերութիւնները Թաւրիզի ռէակցիօն կառավարիչի հետ, ներգործութիւն ունեցաւ սահմանադրականների գործելակերպի վրա։

Թաւրիզի գլխաւոր անջումանը դիմեց շահին մի յայտարարութեամբ, խոստանալով ճանաչել նրա իշխանութիւնը, եթէ որ շահը յատուկ դեսպանութեան միջոցով կը կրկնէ թաւրիզեցիներին իր խոստումը մէջլիսը նոյեմբերի 1-ին հրաւիրելու մասին։

Այստեղ անհամբերութեամբ սպասում են շահի պատասխանին, որից և կախված կը լինի Սաթթար-խանի ապագայ գործելակերպը։

Անջումանը կանչեց բաստ նստած Թաւրիզի նախկին կառավարիչ Իշլալուլ-Միւլքին և, ի նշան վստահութեան, նշանակեց քաղաքի ժամանակաւոր քաղաքացիական կառավարիչ։

Նպասում են, որ շահի և Սաթթար-խանի յարաբերութիւնները շուտով կը բարելաւվեն։

—

Թէհրանից հեռագրում են «Баку» լրագրին.

Պալատական կամարիլան գաղտնի խորհրդակցութիւն է ունեցել։

Լուրերին նայելով, այդ խորհրդակցութեան մէջ որոշված է շահի տրամադրութեան տակ դնել մի խոշոր զրամական գումար յեղափոխութեան դէմ կռիւ մղելու համար։

—

Թաւրիզից «Нов. Вр.» լրագրին հեռագրում են. «Ծաւալանդցիների դէմ տարած յաղթութեամբ տարված, ռակուեցիների զօրախմբի հրամանատար Իզզաթուլլա-խանը օգոստոսի 29-ին շարժվեց Թաւրիզի վրա, գրաւելով Սաթթար-խանի առաջին դիրքերը և տիրելով նրա երկու թնդանօթներին։ Սաթթար-խանի մարդիկը սարսափած յետ նահանջեցին, բայց երեկոյեան բոլորովին անհասկանալի պատճառով Իզզաթուլա-խանի ամբողջ զօրախումբը փախուստ տուեց, թողնելով զէնքերը, թնդանօթները, ռազմամթերքները, բարձված անասուններն ու պատերազմական իրերը։ Յեղափոխականները սրտապնդված այդ բանից սկսեցին հալածել նրանց։

Մակուեցիները դատարկաձեռն շտապով յետ դարձան Մակու։ Այդ յանկարծակի փոփոխութեան պատճառը անյայտ է և դժուար էլ է ներկայ քաոսի մէջ բան հասկանալ։

Ցաւառ լուր է պատում, որ Իզզաթուլլա-խանը իր զօրախումբը բաժանելով երկու մասի՝ ուզում էր մի մասը ուղարկել Թիկունքի կողմից գրոհ տալու Սաթթար-խանի վրա, առանց սակայն նախազգուշացնելու այդ մասին իր զօրապետներին։ Վերջիններս էլ նկատելով իւրայինների շտապ նահանջելը, չը հասկանալով բանը ինչումն է, մանաւանդ որ այդ միջոցին մէկն էլ գոռաց, որ զօրախումբը պաշարված է տաւալանդցիներով և ալկվարցիներով, [illegible] յետ դարձան ու սկսեցին փախչել։ Այդ յարձակմանը չէր մասնակցում էյն-ուդ-Դովլէն։

—

(Սեպ. թղթ.

Մեշէդ, 30 օգոստոսի

Աղա սէիդ Մհամմէդը, որը Թէհրանում սահմանադրական խորհրդի նախագահի պաշտօն է վարելիս եղել, ամսիս 27-ի երեկոյեան մեծ շքով տեղս եկաւ, որին մինչև Սաբզվար և Նիշաբուր ընդառաջ էին գնացել սահմանադրականներից բաղկացած 10—15 ի չափ անձեր։ Իքս

—

(Սեպ. թղթ.)

Թաւրիզ, 4 սեպտեմբերի

Դրութեան մէջ փոփոխութիւն չը կայ։ Երկու կողմերն էլ իրանց դիրքերում կան պատրաստ։ Աւելորդ և ձանձրացուցիչ ենք համարում այլևս նկարագրելու երբեմնի կռիւները, որոնք ներկայում այնքան սովորական են, որ հետաքրքրութիւն չեն շարժում։ Առանց գնդակաձգութեան (և երբեմն մինչև լոյս շարունակվող) գիշեր չը կայ։ Երէկ քաղաքիս Ղարամալիք արուարձանում կռիւ տեղի ունեցաւ։ կռողները երկուստեք անպարտելի մնացին։

Ներկայ ձգձգվող, քաշքշվող կացութիւնը ձանձրացրել է բոլորին։ Նոյնիսկ յեղափոխականները շատ ուրախ կը լինէին, եթէ էյն-ուդ-Դովլէն վճռական քայլերի դիմէր։ Բայց, ինչպէս երևում է, դժուար թէ կառավարութիւնը այսուհետև աշխատէ ճակատագրական արիւնահեղ միջոցների դիմել։ այդ շատ թանգ կարող է նստել երկրին, որովհետև, ինչպէս փորձերը ցոյց տուին, կառավարութեան ոյժը սահմանադրական ոյժերի դիմաց շատ մեծ զօրութիւն չէ համարվում, իսկ ինքնապաշտպանողական դիրքերի տեսակէտից սահմանադրականները բաւական ուժեղ են։ Այս բոլորով հանդերձ եւրոպական դաղութը, հիւպատոսութիւնները և օտարահպատակները մեծ արդելք են կառավարութեան համար, եթէ վերջինս ցանկանայ իր հօրդաների կամայականութեան ենթարկել քաղաքը։ Բացի դրանցից կառավարութեան խոստումը՝ 3 ամսից բանալ մէջլիսը՝ չը հաղվեց։ Այսպիսի հանգամանքներում էյն-ուդ-Դովլէի քաղաքի վրա յարձակվել և արեան գետեր հոսեցնելը, դժուար թէ պետութեան համար դրական հետևանքներ ունենայ... Մեր համեստ կարծիքով, միմիայն մէջլիսի բացումը գուցէ կարողանայ ժամանակաւոր խաղաղութիւն և զինադադար առաջ բերել։

Ժամը 12-ից վերսկսվեց Ղարամալիքի կռիւը։ Արքից սկսել է թնդանօթաձգութիւնը։ Շրջակայ գիւղերը աւերվում են. բօստանների աւերվելու պատճառով շուկայում սեխը և ձմերուկը շատ սակաւ է։ էյն-ուդ-Դովլէի տարտամ կացութիւնը կատարեալ հանելուկ է մնում։ Իրօ

ԹԻՒՐԲԻԱՅԻ ԱԶԱՏԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՇՈՒՐՋԸ

—

Կ. Պոլսից հեռագրում են «Каспій» լրագրին.

Դործադուլի պատճառով երկաթուղիները անագին վնասներ են կրում։ Ծառայողների առաջադրած պահանջները այնքան մեծ են, որ նրանց բաւարարութիւն տալու համար ոչ մի հնարաւորութիւն չը կայ յուսալու։

Կառավարութիւնը առաջարկել է արաբական Զէյդի ցեղին իրանց կողմից պատգամաւորներ ուղարկել Կ. Պոլիս Եմէնի հարցը լուծելու համար։

Զարեգինում բռնկված զինուորական ապստամբութիւնը ներկայումս, ինչպէս հաղորդում են այնտեղից, ճնշված է։

Թիւրք-պարսկական վէճը նորից սպառնական կերպարանք է ստանում։ Պարսից դեսպանը հրաժարվում է բանակցութիւններ վարել, մինչև որ չը հեռանան պարսկական սահմանի վրա գտնվող թիւրք զօրքերը։

Մակեդոնիայի գեներալ-ինսպեկտոր Հիլմի-փաշային հրաման է ուղարկված արձակուրդ չը տալ օֆիցէրներին և զինուորներին։ Նրան խնդրում են մինչև պարլամենտի գումարվելը չը հրաժարվել պաշտօնից։

Զինուորական մինիստրը հրաման է ուղարկել զօրամասերի հրամանատարներին, առաջարկելով պահանջել օֆիցէրներից խիստ հնազանդութիւն զինուորական դիսցիպլինայի կանոններին։ Օֆիցէրներից արգելվում է պարապել քաղաքական որևէ գործունէութեամբ, մանաւանդ մասնակցել երիտասարդ-թիւրքերի կոմիտէին։

—

Կ. Պոլսից հեռագրում են «Голосъ Москвы» լրագրին.

Անագին տպաւորութիւն թողեց այստեղ այն տեղեկութիւնը՝ թէ Ռուսաստանը հասկացնել տուեց Բալգարիային, որ վերջինիս միջամտութիւնը թիւրքական գործերում միանդամայն անցանելի է։

—

Լուրեր են պատում, որ քիւրդական ցեղերը յարձակում են գործելու Կ. Պոլսի վրա։

Ամենայն օր, Կ. Պոլսի «Բիւզանդիոն» լրագրի ասելով, Թօփչլար հրապարակի վրա տեղի են ունենում ինչպէս հետևակ զօրքերի, նոյնպէս և արտիլերիայի մանեւրները։

Օգոստոսի 19-ի մանեւրների ժամանակ ներկայ էին սուլթանի փեսայ Հալիա-փաշան, առաջին զօրաբանակի հրամանատար Ֆէրիդ-փաշան, զինուորական մինիստրութեան խորհրդական Բերթել-փաշան, Նադրէ-բէյը, Ֆազիսբէյը և շատ ուրիշներ։

ՊՕԼՍԱԿԱՆ ՆԱՄԱԿՆԵՐ

(Սեպ. թղթ.

—

Կ. Պոլիս, 27 օգոստոս

Պատրիարքարանի գործերը քիչ մը դանդաղ և անկարգ կը քալեն։ Համագումար ժողովը, որ եռապատիկ ցանկի մը վրայ պիտի քուէարկէր, ազգ. երեսփոխանական ժողովի համար, 20 հոգեորական երեսփոխաններ, ծիծաղելի նկատ մը ունեցաւ։ Նախապէս կը քննադատուին հրաւիրագիրերը, վանքի, ըստ օրինի, պէտք է ներփակ ունենային եռապատիկ ցանկը, վանքի՝ շատ հոգեորականներ բացակայ եղած են՝ հրաւիրագիր ստացած չըլլալով։ Թերի դատուած է նաև ժողովին ներկայացուած ցանկը, որ պատրաստած է եղեր Տիրայր վարդապետ. մէկը այն արժանաւորներէն, որոնք կասկածելի նկատուած են դժբաղդաբար։

Աշխարհական երեսփոխաններու ընտրութիւնները նոյնպէս դանդաղ կը քալեն։ Այս տողերով չպիտի ուզեմ ըսել, թէ պատր. տեղապահը կը թերանայ վարչական գործերու մէջ. միայն ինչ որ դիտել կարելի է՝ սա է թէ երկչոտութիւն մը կը նշմարուի իր գործերուն մէջ առնասարակ, ու իրապէս ցաւալի է տեսնել գրագէտ սրբազանը զբաղուած այնպիսի խնդիրներով, որոնք տաղտկութիւն են իրեն պարզապէս, և մանաւանդ այնքան յաջողական ու խառնակ հարցեր՝ որոնք նեղացուցիչ են ինքնին Կում-Կափուի տաք մթնոլորտին մէջ։

Պատրիարքարանը զբաղեցնող հարցերէն մեծագոյնն է դարձող գաղթականներու վիճակը։ Ամեն շաբթու, գոնէ երեք-չորս օր, շոգենաւերը Պօլիս կը թափեն խումբ-խումբ գաղթականներ,—կիներ, աղջիկներ, երիտասարդներ, տարէցներ, և որոնք, պատսպարուելու համար, կը լեցուին Մեծ-Վէզիր-խանի մէջ և Ղալաթիայի ս. Լուսաւորիչ եկեղեցիին բակը։ Ատոնց մէջ կան, որ կուզեն Պօլիս մնալ ու հոն ապրիլ, գոնէ մինչև ժամանակ մը, որ կեանքի ապահովութիւնը ընդհանրական ըլլայ գաւառներուն մէջ ամեն տեղ։ Բայց առայժմ ամենքն ալ ապրուստի պէտք ունին, օրուան ոգեպահիկին կարօտ. ու պատրիարքարանը ստիպուած է, առ հարկի, հաց, ուտեստ հայթայթել։ Տեղապահը դիմում ըրած է կառավարութեան և խնդրած է նպաստ հասցնել գաղթականներուն։ «Արևելքը», այսօրուան թիւով, թելադրած է ս. տեղապահը նպաստի բաժին ուղել իսլամ գաղթականներու յանձնաժողովէն։ Ասկէ առաջ իրաւունք չունէինք. բայց օսմ. սահմանադրութիւնը, ցեղերու մէջ բերած անխտրականութեան հետ, հաւասարութեան սկզբունքով, այժմ իրաւունք կուտայ գաղթականներու նպաստէն՝ նպաստ ուղել հայ գաղթականներու համար։

Հայ և յոյն եղբայրակցութեան միտինգը կազմուեցաւ։ Երկուստեք բանախօսութիւններ եղած են, և ապաւորութիւնը առհասարակ լաւ։ Զաւեշապերներու մէջ թէև կը շարունակուին սուր և կծու ակնարկութիւններ, բայց սահմանափակուած ըլլալով լոկ «Մանղուէյի» արտօնատիրոջը անձին հետ՝ ընդհանրական հանգամանք մը չունին, և թշնամական հայեացքները, երկու քրիստոնեայ ազգերու մէջ, ինկան բարեբաղդաբար։

Կառավարութիւնը ձերբակալել տուած է Բրիս անունով յեղափոխական մը՝ անդամ Դաշնակցութեան, որ, ժամանակին, Եըլդիզի առջևը փորձուած դաւադրական գործին մէջ մասնակցութիւն ունեցած է և որ, առանց ձեռք անցնելու, կրցած էր յաջողապէս փախչիլ։ Դատարանը, այն ատեն, մահուան դատապարտած է ի բացակայութեան. բայց հիմա, որ դէպքերն ու դէմքերը փոխուեցան, ազատ արձակուեցան բոլոր դատապարտեալները, շատ անտեղի կը համարուի այդպիսի դատապարտութիւն մը։ Թիւրք թերթերէ մէկ քանին խորհուրդ կուտան կառավարութեան երկրէն դուրս հանել Բրիսը, եթէ նա անարշիստ է։ Ոչ, անարշիստ չէ ան, ժամանակին դատապարտուած է իբրև յեղափոխական ուժանակի հարցով. ու հիմա պարոնը բացէ ի բաց կը յայտարարէ, որ ինքը յեղափոխական կուսակցութեան մը կը պատկանի և քօմիտէի առաջարկութեամբը յանձն առած է բոմբա արձակել Եըլդիզի շրջակայքը։

Ձերբակալութիւնը շատ ձախորդ տպաւորութիւն յառաջ բերած է։ Դաշնակցութիւնը, ինչպէս և տեղապահ սրբազանը այսօր դիմում պիտի ընեն՝ սահմանադրութեան ոյժովը պարոն Բրիսի ազատ արձակումը պահանջելու։

Կը սպասենք հետևանքին։

Շահէն

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՄՈՒՐԱՑԱՆԻ ԹԱՂՈՒՄԸ

—

Սեպտեմբերի 7-ին, կիրակի օր, տեղի ունեցաւ հանգուցեալ վիպագրող Մուրացանի (Գրիգոր Տէր Յովհաննիսեանի) թաղումը։

Առաւօտեան ժամը 10-ին Միքայէլեան հիւանդանոցում տեղական հայ հոգեորականութիւնը, գլուխ ունենալով թեմական առաջնորդին, հանգուցեալի ազգականների, համակրողների և հայ հասարակական զանազան գործիչների ու հասատութիւնների ներկայացուցիչների ներկայութեամբ կրօնական սովորական կարգը կատարեց, որից յետոյ սգաթափօրը առաջ շարժվեց դէպի Վանքի մայր տաճարը։

Հանդիսաւոր պատարագից յետոյ, որի միջոցին երգում էր աշակերտներից բաղկացած քառաձայն խումբը, առաջինը տաճարի մէջ դամբանական խօսեց հանգուցեալ չարատանջ գրողի մասին թեմական առաջնորդը։

Վանքի բակում թաղման կարգադրիչ մասնաժողովի կողմից խօսեց բժ. Բ. Նաւասարդեան, որից յետոյ մարմինը դիմակառքի վրա դնելով սգի թափօրը ուղղորդվեց դէպի Խոջիվանքի գերեզմանատունը։

Գերեզմանատանը հանգուցեալի թարմ շիրմի վրա արտասանեցին դամբանականներ՝ Յ. Սօլովեան «Մեր Ձայնի» և «Գեղարուեստի» խմբագրութիւնների կողմից, Կարիբի՝ ժուրնալիստների ընկերութեան կողմից, Լ. Բաբայեան՝ Թիֆլիսի հայոց դրամատիքական ընկերութեան կողմից, Հ. Տէր-Աստուածատրեան՝ «Խարազանի» խմբագրութեան կողմից և Յակ. Աղաբաբ՝ Գանձակի ծխ. դպրոց. հոգաբարձութեան կողմից։

Հանգուցեալի մարմինը ամփոփվեց Ծերենցի և Բաֆֆու կողքին։

Թաղման ժամանակ կարգապահութեան վրա հսկում էր կարգադրիչ յանձնաժողովը։

ՊՈՅԼՈՒ

◆ Ռեսպուբլիկայի 6 դպրոցական ավագ դասարանների աշակերտների մասնակցությամբ Հանրապետական հանդիսասրահում տեղի ունեցավ գրական երեկո՝ նվիրված Ֆրանսիայի Մեծ հեղափոխության 150-ամյակին։ Ելույթներ ունեցան Ֆրանսիայի դեսպան Ժան Մարիի Ֆրանսուան, Ֆրանսիայի դեսպանատան աշխատակիցներ, Ֆրանսիայի գրականության մասնագետներ։ Ներկայացվեցին Ֆրանսիայի գրականության գլուխգործոցներ։

ԵԱՐՕՍԼԱՒ։ Մանր վարկի նահանգական հաստատությունը փակվեց։ Համագումարը ցանկալի գտաւ փոխատուութիւններ տալ բացառապէս գիւղատնտեսական բարւոքումների համար։

ՎԻԵՆՆԱ։ Պաշտօնապէս հրատարակված է, որ պատգամաւորութիւնները գումարվելու են սեպտ. 25-ին Բուդաբեշտում։

8 սեպտեմբերի

ԵԼԻՍԱՎԵՏԳՐԱԴ։ Տեղի ունեցաւ հասարակական առևտրական դպրոցի բացումը։

ԻԶԻՒՄ։ Բացվեց առաջին գիւղատնտեսական արդիւնաբերական ցուցահանդէսը։

ԻՒՐԻԷՎ։ Ուսանողական «Կուրօնիա» կօրպօրացիան այսօր տօնում է իր գոյութեան հարիւրամեակը։ Քաղաքը զարդարված է կօրպօրացիայի դրօշակներով։

Ժամ. խմբագիր՝ Հ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ
Հրատարակիչներ՝ Ա. ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Ց. ՏԷՐ-ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ
Հ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

ԿՂԶԻՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԹԱՏՐՕՆ ՀԻՒՐԱՍԵՆԵԱԿՈՒՄ!

66 նոր տեսակի ֆօկուսներ։ Վերին աստիճանի զբաղեցուցիչ թէ ծերացածների և թէ չահեներների համար։ օրինակ՝ հիեֆտրական տարան, մոգական ժամացոյց, կախարդական արկղիկ, ուշադիր խաղաթուղթ, հանելուկային շիշ, մոգական գաւազան եւ ուրիշ 6 ֆօկուսներ։ Հանդիսատեսները միանգամայն սքանչանում են և ամբողջ տունը փոխարկվում է մի կախարդական ատրոցի։ Գիներ՝ ճանապարհածախքով միայն 86 կօպ. (վերագիր վճարով 10 կօպ. աւելի)։

Հասցէ՝ Магазинъ „Развлеченіе“ Варшава, 72.

(չ.) 5—1

ՅԱՅՏՆՈՒՄ ԵՆՔ

ի գիտութիւն խնդրատու ուսուցիչների և ուսուցչուհիների, որ Հարիճի վանական երկդասեան երկսեռ դպրոցի ուսուցչական խումբը կազմված է։ Ուսուցիչներից և վարժուհիներից հրաւէր չը ստացողներն ազատ են։

Փոխանորդ Մատթէոս վարդապետ

1—1

Ներսիսեան դպրոցի

և նրա (Հալաբարի) բաժանմունքի հաշար

ՀԱՐԿԱՒՈՐ Ի

ՄԻ ԲԺԻՇԿ

Տարեկան ինն հարիւր ռուբլի ռոճիկով։ Դպրոցական բժիշկը բժշկական օգնութիւն է հասցնելու հիւանդ աշակերտներին և դպրոցական ծառաներին թէ դպրոցում, թէ իր մօտ և թէ նրանց տներում։ Սանիտարական հսկողութիւն է ունենալու դպրոցական շէնքերի վրա (մայր դպրոց և Հալաբարի բաժանմունք)։ Շաբաթը առնուազն երեք անգամ այցելելու է մայր դպրոցը և երկու անգամ Հալաբարի բաժանմունքը։ Դպրոցական բժշկի պայմանների հետ ծանոթանալու ցանկացողները պէտք է դիմեն հոգաբարձութեան անդամ բժիշկ պ. Յովհաննէս Իգիթեանին, որն ապրում է Кахетинская улица № 1։ Դպրոցական բժշկի ընտրութիւնը կատարվելու է սեպտեմբերի 24-ին։

4—1

ՄԻ ՈՒՍՈՒՑԻՉ

երկդասեանի ցենզով և երկամեայ փորձառութեամբ, ցանկանում է դասաւանդել հայոց դպրոցներում, գլխաւորապէս ռուսերէն առարկաներից։ Դիմել Էջմիածին, ուսուցիչ Բենիամին Ցրտաւաբեանցին։

(հ. չ.) 2—1

Մի ձայնաւոր և փորձված

տիրացու պաշտօն է որոնում։ Դիմել՝ Վերին Ագուլիս, Յարութիւն Քալանթարեանին։

(չ.) 2—1

ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆ-ՊԱՆՍԻՕՆ

ՅՈՎՍԷՓ

Մեղիք-Ջհանեանցի

Церковая ул. д. № 11. [близъ памятника Воронцова]

Ընդունվում են աշակերտներ գիմնազիկ և երեսեկ և պատրաստում են բոլոր միջնակարգ դպրոցների համար։ Աւանդվում են ռուս, հայ, գերման, լատին և ֆրանսիական լեզուներ։ Այդտեղ կազմակերպված են խմբական պարապմունքներ միջնակարգ դպրոցների բարձր դասարաններ մտնել ցանկացողների համար։ Առարկաներ աւանդելու համար հրաւիրված են մասնագէտ ուսուցիչներ։ Ի միջի այլոց աւանդվում է և իտալերէն։

(օ. մ.) 10—1

Զգրաչէնի ծխ. դպրոցների հոգաբարձութիւնը որոշել է այս տարի բանալ առաջին դասարան, եթէ խնդրատուների թիւը 30-ի հասնի։ Ուսման տարեկան վճարը 20 ր. է նշանակված։ Ցանկացողները թող շտապեն մինչև սեպտեմբերի 20-ը իրանց խնդիրները ներկայացնել հոգաբարձութեան։

Հոգաբարձութիւն

(10, 11, 12, 13, 14) 5—1

Եյակի հայոց եկեղեցու համար հարկաւոր է շուտով մի երիտասարդ, հմուտ եկեղեցական երգեցողութիւնից, հաստատ սպասաւոր, որ պէտք է թէ քաղաքում և թէ շրջակայքում քահանայի հետ շրջի հովուութեան և օրինակաւորութեան, որովհետև տեղս մի քահանայ է և մի սպասաւոր պէտք է լինի։ դպրութիւն անողը ժամկոչն է։ Ռոճիկ կամ ընակարան լինելու չէ, այլ պէտք է բաւականանայ արդիւնքով։ Եթէ ուսումնասիրած լինի, կարող է ունենալ և ժամնաւոր դասեր։ Ցանկացողը դիմելու է այս հասցէով՝ Въ г. Ейскъ (Куб. об). Ктитору армянской церкви Михаилу Гамбарцумянцу, или отцу протоіерею Сукіасянцу.

(չ. ու.) 3—1

Վաղ. եւ Ստ. Սմբատեանների

Միջնակարգ դպրոցների երկսեռ երեխաների նախապատրաստական ուսումնարանում (Բօստօվից Դ/վ) ընդունելութիւնները սկսված են։ Դասերը սկսվել են սեպտ. 1-ին։ Կայ երկու գիշերօթիկի տեղ։

Ներսիսեան փակված զուգընթաց դասարանի աշակերտներին առանձին դիմում։

Սօլօլակ, փողոց Պասկեվիչի, № 13.

(չ. ու. չ.) 5—1

Թիֆլիսի գրավաճառանոցներում ծախվում են

հանդուցեալ

ԳՐԻԳՈՐ ՎԱՆՑԵԱՆԻ

հետևեալ աշխատութիւնները.

1) Հայ հեղինակներ բ. տպ. գինը	1 ր. —
2) Պատմական քերակ.	75 կ.
3) Դպրոցական քերակ. բ. տպ.	25 կ.
4) Հայ պատմ. բարեփ. բ. տպ.	50 կ.
5) Գրպանի ուղղագրութիւն	5 կ.
6) Հայոց լեզու ա. տարի	20 կ.
7) Պատկերազարդ այբբենարան	50 կ.

Գումարով գնողները ճանապարհածախք չեն վճարի կամ 20% զեղչ կը ստանան եթէ դիմեն իսնամակալներին հետևեալ հասցէով՝ Тифлисъ, 5 уч. Абасъ-Абадская площ. № 5. А. Аваканцу.

Խնամակալները Գր. Վանցեանի գոյքի՝
Իս. Յարութիւնեան
Ա. Աւագեան

(կ. ե. հ. չ. չ.) 5—5

Հրատարակութիւն Աւետիս Պողոսեանի հրատարակչական ֆոնդի

Լոյս տեսաւ

ՖՕՓՆԶԻԿ

մանկական երգարան եւրոպական նօտաներով

Նիւթ հայ դրոցների I, II և III բաժանմ.

Կազմեց ԱԶԱՏ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆՑ

Գինն է 30 կօպ.։

Դիմել «Գուտտենբերգ» և «Փարոս» գրախանութներին և կազմողին՝ Նորաշէնի օր. ծխական դպրոց, Дворянская № 17.

(ապ.) 10—9

Լոյս տեսաւ և վաճառվում է

Ա. ԱԹԱՆԱՍԵԱՆԻ

ԴԱՍԱԳԻՐՔ

ԲՆԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ

մարդ, կենդանի, բոյս և հանք

Դասընթացք հայոց ժողովրդական և քաղաքային դպրոցների III, IV և V տարիների համար։

Հիմնովին բարեփոխած, հարստացրած նոր նիւթերով և մօտ 130 նկարներով։

Գինն է 70 կ.

Դիմել Թիֆլիս Ա.Ղ. Աթանասեանին «Խաթաբալայի» խմբագրատուն, կամ «Գուտտենբերգ» գրախանութին։

10—8

Պահանջեցէք ամեն տեղ **„ՕԴՕԲՐԻՆ“**

Միայն ՄԻԽԱՅԻԼ ԼԵԲԵԴԵՎԻ

„Этикетъ утвержденъ прав.“ մակագրութիւնով

Գլխաւոր պահեստատեղին դեղագործական ապրանքների վաճառման Կովկասեան ընկերութեան մէջ—Թիֆլիս, Բագու, Բաթում։

(10, 20 30) 50—20

ՎԵԼԵԱՄԻՆՕՎՍԿԱՅԱ ՓՈՂՈՑ № 8.

Նոր բացված արհեստանոցում ընդունում են տղամարդկանց հագուստների պատուէրներ միանգամայն հմուտ և երկար տարիների փորձառութիւն ունեցող

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԴԵՐՁԱԿՆԵՐ

ԱԿՕՊԵԱՆ եւ ԱՐԶԻԵԱՆ

Նոյն տեղում կատարվում է ահագին ընտրութիւն կտորեղէնների

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԵՒ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԵԱՆ ՖԻՐՄԱՆԵՐԻ

Պատուէրները կատարվում են բարեխղճօրէն, խիստ ճշտապահութեամբ և վերջին մօդայով։

Գիները չափից դուրս էժան են

Խնդրում ենք յարգոյ հասարակութեանը հաժոգվելու համար անձամբ այցելել։

ԱԿՕՊԵԱՆ և ԱՐԶԻԵԱՆ

(կ. չ. ու.) 20—2

ԱՄԵՆՔԻՆ ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ

ԺԱՄԱՑՈՅՑ

եւ

ԱԾԵԼԻ

ԻՐԵՐ

ՄՕՍԿՎԱՅԻ ԺԱՄԱՑՈՅՑՆԵՐԻ ԿԵՆՏՐՕՆԱԿԱՆ ՊԱՀԵՍՏԸ

ՈՒՂԱՐԿՈՒՄ Է 150 իրեր **միայն 8 ր. 95 կ.**

1) Անգլիական սև պողպատէ տղամարդկանց կամ կանանց բաց ԺԱՄԱՑՈՅՑ։ Ժամացոյցի մեխանիզմը արտասահմանեան շինուածք է և պարգևատրվել է հաւաշխարհային ժամացոյցի ցուցահանդէսում։ Լարվում է առանց բանալիի (բեմնատուար)։ Ժամացոյցը բանում է բոպէ առ բոպէ, որի համար երաշխաւորութիւն է տրվում. 2) Տղամարդկանց կամ կանանց նորաձև պարանոցի շղթայ. 3) Գեղեցիկ տեսքի բրելօկ. 4) Ժամացոյցը գողացվելուց ազատ պահող գործիք. 5) Անգլիական լաւագոյն պողպատէ ԱԾԵԼԻ. 6) Ածելիաման. 7) Նիկէլի փոքր թաս սապօնի համար. 8) Վրձին սապօնվելու համար. 9) Սապօնի փոշու արկղիկ. 10) Թաւշեայ շապրի արկղիկ. 11) Կարապի բմբուլից փնջիկ շարվելու համար. 12) Ցանկացողներին ածելիի և իր պարագաների փոխարէն կարող ենք ուղարկել կանացի նորաձև դուզարդարանք, բաղկացած հայելիից, սանրից և կօշիկներ կոճկելու կարթից. 15—19) Գարնիտուր, բաղկացած կրծքի 2 և մանժետի 3 արտասահմանեան աշխատանքի զապօնկաներից «Մոդերն» ոճով, կամ թէ սրա փոխարէն կանանց սանրեր. 20) Ամերիկական գրպանի ժկրատ. 21) Գրպանի դանակ. 22—23) Գրպանի մատիտ և գրիչ. 24) Ճանապարհորդական գրպանի թանաքաման. 25) Պարիզեան ստեգրիչ. 26—75) 50 լուսանկարչական գողտրիկ նկարներ ստերէօսկօպի համար. 76—100) 25 Carte postale բաց նամակներ գեղեցիկ եներ ստերէօսկօպի համար. 100—125) 25 լաւագանակներով, որոնք կարող են մի ալբօմի զարդը դառնալ. 100—125) 25 լաւագոյն պօստային թուղթ. 126—150) 25 այդպիսի ծրար։ Բոլորի համար միայն 8 ր. 95 կ. Նոյն իրերը, խուլ ժամացոյցով—1 բուբլով թանգ, այսինքն 9 ր. 96 կ., իսկ արծաթեայ խուլ ժամացոյցով միայն 16 ր. 95 կ.։

Ինչպէս տեսնում էք, սրանից էժան չէ կարող լինել։

Ուղարկվում է և վերադիր վճարով

Ծրարելը ձրի։ Գործադրութիւնը օրինակելի։ Ուղարկելու համար յաւելեալ առնվում է Եւրօպական Ռուսաստան՝ 65 կ., իսկ ասիական—95 կ.։

Լաւութեան լիակատար երաշխաւորութեամբ։

ՊԱՏՈՒԷՐՆԵՐԸ ՀԱՍՑԷԱԳՐԵԼ
Московскій Центральный Складъ Часовъ

Խնդրում ենք չը խառնել վարշավեան ֆիրմաների հետ։

Москва, д. Виноградова, № 126

P. S. Փողով կամ նամակադրոշմներով գրաւական ուղարկողներին իրրև նուէր ուղարկվում է գեղեցիկ քորոց փողպատի (գալուստիկ) համար։

(կ. չ.) 36—14

«Մշակի» յայտարարութիւններից օգտվողներին առաջարկվում է պատուէրներ տուած ժամանակ յիշատակել լրագրի անունը և համարը։

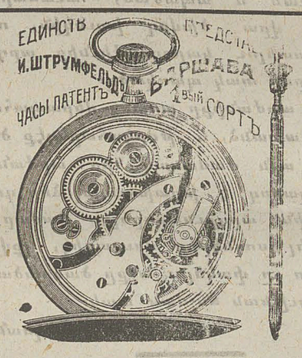

ՆԱԽԱԶԳՈՒՇԱՑՈՒՄՆ

Վերջին ժամանակներս «Պատենտ» 1-ին տեսակի ժամացոյցների համար լոյս են տեսել յայտարարութիւններ, որոնք կեղծված են։ Եթէ որևէ մէկը կամենում է ունենալ «Պատենտ» 1-ին տեսակի ուղիղ բանող ժամացոյցներ, խնդրում ենք դիմել մեզ, միակ ներկայացուցչիս, և մենք կուղարկենք իսկական մարկայի «Պատենտ» 1-ին տեսակի ժամացոյցը։ Այդ ժամացոյցները տափակ են, արծաթեայ, բուբլանոցից քիչ հաստ, սև պողպատից, ընթացքը քարերով, ըէժոնտուար, մետաղեայ ցիֆերբլատով, լարելը առանց բանալիի՝ 40 ժամը մի անգամ։ Ժամացոյցի ձևը այնքան շքեղ է, որ ամեն մէկի ճաշակին էլ բաւականութիւն կարող է տալ (տես նկարը)։ գործարանը նշանակել է շատ էժան գին—3 ր. 25 կօպ., երկու հատ—6 բուբլի։ Այդ ձևի կանացի ժամ ցոյցեր—4 ր. 25 կ.։ Այդ ձևի արծաթեայ՝ տղամարդկանց համար—5 ր. 75 կ., երկու հատ—11 ր.։ Բերել տուէք և դուք մի շատ շնորհակալ կը լինէք։ Ամեն մի ժամացոյցի համար երաշխաւորութիւն 6 տարով։ Ճանապարհածախքը 1—4 ժամացոյցների համար 40 կ., Սիբիր—75 կ.։ Ուղարկվում է վերադիր վճարով, առանց կանխավճարի։ Նոր ոսկուց կարճ շղթաներ բրէլօկով—75 կ. և 1 ր. 50 կ.։ Երկար շղթաներ—2 ր. 50 կ. և 3 ր. 50 կ.

Հասցէ՝ Единств. представ.՝ І. Штрумфельдъ. Варшава. Св. Креста № 189.։

Թղթակցութիւններ ռուսերէն և գերմաներէն լեզուներով։

(10, 15, 20) 3—1

Առեւտրի եւ արդիւնաբերութեան մինիստր. տնօրինութեան հերոյ գծվող

Տ. Մ. ՓԻԼՕՅԵԱՆԻ

Առեւտրական Գիտութիւնների Կուրսեր

(Թիֆլիս, Միքայէլեան պրոսպ. տուն № 24|4)

Տալիս են երկսեռ անձերին մասնագիտական առևտրական կրթութիւն։ Դասընթացքն աւարտողներին տրվում են ատեստատներ։ Առարկաներն են. 1) Հաշվապահութիւն (պարզ, իտալ., գերմ., ֆրանս., ամերիկեան, բանկային և գործարանական), 2) Առևտրական թւաբանութիւն, 3) Բանաձևաբանութիւն, 4) Օրէնսգիտութիւն (առևտրական իրաւունք. ժողովների կոնտրոլիութիւն). 5) Առևտրական թղթակցութիւն, 6) Թւարանութիւն հաշիվների վարում, 7) Վաճառագրութիւն, արագագրութիւն (ամենամամ ձեռքի ուղղագիր). Առարկաներն ուսուցանվում են Արևմտեան Եւրոպայի առևտրական ինստիտուտների ծրագրով։ Ամբողջ տարվայ վճարն է 60 ր.։

Գրելու մեքենայի վրա գրելու դասեր։

ՕՏԱՐ ԼԵԶՈՒՆԵՐ

Զբաղմունքների սկիզբը սեպտեմբերի 15-ին։ Խնդիրների ընդունելութիւնը սեպտեմբերի 1-ից ամեն օր ժ. 10—12 և 4—7։

Համառօտ ծրագիրը և կանոնները ձրիաբար տրվում և ուղարկվում են կուրսերի շէնքում։

Կուրսերի հիմնադիր՝ առևտր. գիտութեան կանդիդատ՝

Տ. ՓԻԼՕՅԵԱՆ

(ա. օ.) 20—4

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ

ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԴԱՍԱԳԻՐՔ

Բ. մաս (5-րդ տարվայ կամ բ. դասարանի դասընթաց)

Ասիա, Աֆրիկա, Ամերիկա եւ Աւստրալիա

Ըստ Իվանովի և Կրուբերի

Փոխադրեց Ա. ԱԲԵՂԵԱՆ

Նոյն փոխադրողի՝ «ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԴԱՍԱԳԻՐՔ»

Ա. ընական մաս (4-րդ տարվայ դասընթացով)

Ա. մաս—70 կ., Բ. մաս 65 կ.։ Գումարով առնողներին 20 տոկոս զեղչ։ Դիմել Թիֆլիս, «Գուտտենբերգ» գրախանութ կամ փոխադրողին՝ Армян. Нерсисянъ Семинарія.

(5, 7, 10, 12, 14, 16) 6—3

КАВКАЗСКІЯ МИНЕРАЛЬНЫЯ ВОДЫ: Министерство Торговли и Промышленности. НАТУРАЛЬНЫЯ СТОЛОВЫЯ ВОДЫ:

„НАРЗАНЪ“ Кисловодскъ.

„ЕССЕНТУКИ“ № 20

Продажа вездѣ. ● Главный складъ въ Пятигорскѣ.

ПРЕЙСЪ-КУРАНТЫ БЕЗПЛАТНО.

(17, 25, 2, 9) 82,038 27—15

ԹԻՖԼԻՍԻ

ԿԵՆՏՐՕՆԱԿԱՆ ԳՐԱՎԱՃԱՌԱՆՈՅՈՒՄ

ՊԱՏՐԱՍՏՎԱԾ ԵՆ

կովկասեան ուսումնարանական շրջանի բոլոր ուսումնարաններում գործածվող դասագրքերը։ Օտար տեղերից դիմել՝ Въ Тифлисъ, Центральной книжной торговлѣ.

(ա. օ.) 10—6

Ա. ՓՈՐՍՈՒՂԵԱՆ

ԹԻՒԲԱՆԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐ ԵՒ ՕՐԻՆԱԿՆԵՐ Ա. տարի 25
» » » » Բ. » (հիմն. բարեփոխված) 2
» » » » Գ. » (հիմն. բարեփոխված) 25

Այս դասագրքերը կազմված են կենտրօնական ժողովում ընդունված ծրագրի համաձայն։ Բարեփոխութեան ենթարկված՝ փորձված ուսուցիչների ցուցմունքով։ Ընդունելութիւն են գտել շատ աչքի ընկնող դպրոցներում, պետական և ծխական։

Գլխաւոր պահեստները՝

Կազմողի մօտ—Карсъ. А. Порсугянъ.
Թիֆլիսում—«ԳՈՒՏՏԵՆԲԵՐԳ», կենտրօնական և «Փարոս» գրախանութներում։
Ախալքալաք—Տօնական Տօնականեանի մօտ։
Ալեքսանդրօպոլ—Գէորգ Ստեփանեանի մօտ։
Գրավաճառներին ձեռնտու պայմաններ։

10—7

Типогр. „Экономія“ Ар. Мудуварянца въ Тифлисѣ.

Большая Ванкская ул. № 3.